

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

*Кремінська О. І., викладач спеціальних дисциплін відділення «Агрономія»
ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж ПДАТУ»*

Зернове господарство, як основа сільськогосподарського виробництва, має важливе народногосподарське значення для вирішення продовольчої проблеми держави. У близькій і віддаленій перспективах зерно залишиться фінансовим фундаментом аграрних підприємств, від якого залежить розвиток сільського господарства та соціальної сфери села.

Пшениця озима є основною продовольчою культурою в Україні. Для збільшення врожайності та покращення якості зерна необхідно постійно вдосконалювати технології вирощування пшениці озимої шляхом апробації новітніх наукових розробок.

У Західному Лісостепу, де умови зволоження дещо кращі порівняно з іншими регіонами, врожайність зерна пшениці озимої може перевищувати 10 т/га. Основними чинниками інтенсифікації її виробництва є застосування високопродуктивних сортів, високоякісного насіння, збалансованого удобрення, широкого спектру засобів захисту від бур'янів, шкідників і хвороб, регуляторів росту, досконалої техніки та, за необхідності, меліорації. Усе це досить витратні ресурси. Завдання аграрної науки насамперед полягає в моделюванні на їх основі ефективних технологій, які б забезпечували не тільки кращу врожайність зерна та його якість, але й були високоокупними та безпечними для довкілля.

Вирішення зазначених завдань потребує постійного оновлення знань про біологічні потреби нових сортів та можливість їх забезпечення шляхом оптимізації технологій вирощування.

Дослідженнями встановлено, що в умовах Західного Лісостепу високу ефективність забезпечує мінімалізація основної обробки ґрунту. Шляхом порівняння ефективності традиційної оранки з дискуванням на глибину 10-12 см з обробкою АГ-2,4 -20 на глибину 14-16 см встановлено наявність тенденції до зростання врожайності за рахунок дискування та істотне зростання врожайності на 7% за рахунок обробки ґрунту АГ-2,4 -20 при врожайності на контролі 6,26 т/га. Економічний ефект покращився від 923 грн. до 1420 грн./га.

Важливим елементом технології є сорт. На сьогодні вітчизняні науковці створили сорти пшениці озимої, які мають потенціал урожайності 11-13 т/га. Проте в умовах виробничої діяльності в середньому по Україні її врожайність не перевищує 4,0 - 4,5 т/га. Основна причина цього полягає в порушенні технології вирощування.

Експериментальні дані свідчать про значний вплив строків сівби на ріст і розвиток рослин пшениці озимої та формування її продуктивності. Цей вплив значною мірою залежить від змін погодних і кліматичних умов, що вимагає коригування технології вирощування культури. Зокрема, під час сівби в ранні строки необхідно передбачати збільшення витрат на засоби захисту рослин від хвороб та шкідників у осінній період. За умови більш пізньої сівби (друга-третья

декади жовтня) та у випадку складних погодніх умов узимку зростає ризик вимерзання посівів. Отже, оптимальним строком сівби пшениці озимої в умовах регіону є третя декада вересня, допустимим – не пізніше ніж 10 жовтня.

Узагальнення результатів досліджень щодо технології вирощування пшениці озимої дає підстави стверджувати, що отримати стабільні врожаї цієї культури без застосування мінеральних добрив неможливо.

Низька природна родючість, легкий гранулометричний склад більшості ґрунтів і достатня вологозабезпеченість сприяють високій ефективності застосування добрив в умовах Західного Лісостепу та Полісся. Однак слід зважати на те, що в умовах регіону близько третини сільськогосподарських угідь мають підвищену кислотність ґрунтового розчину, а тому першочергове значення для підвищення ефективності використання добрив у технології вирощування пшениці озимої має оптимізація кислотності ґрунту.

За рахунок додаткового позакореневого внесення мікродобрив у фазу виходу рослин у трубку приріст врожайності збільшувався до 14%. При порівнянні ефективності застосування магнію та сірки в основне удобрення та позакоренево у фазу виходу рослин пшениці озимої в трубку спостерігається тенденція до формування вищої врожайності в разі внесення в основне удобрення.

Встановлено високу ефективність захисту вегетуючих рослин. Якщо від доповнення фунгіцидної обробки насіння внесенням інсектициду врожайність зростала на 4,6%, то за рахунок додаткового його застосування на такому фоні під час вегетації – на 16,2%. Включення до системи захисту вегетуючих рослин обробок фунгіцидами обумовило підвищення врожайності зерна до 7,27 т/га проти 5,31 т/га на контролі або на 37,0%.

Отримані дані свідчать про високу ефективність системи захисту пшениці озимої в умовах регіону. Її застосування є обов'язковою умовою реалізації потенціалу інших елементів технології.

Інтенсифікація технології вирощування пшениці озимої та інших сільськогосподарських культур передбачає комплексне застосування новітніх наукових досягнень у розрізі кожної її складової. За рахунок ефекту взаємодії досягається прогресуюче зростання не тільки врожайності, а й економічної окупності як кожного з чинників, так і технології в цілому.

Список використаної літератури

1. Журнал «Агроном» agronom.com.ua.
2. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф., Івашук П.В. Зерновиробництво. Львів: НВФ «Українські технології», 2008. 624 с.
3. Лихочвор В., Петриченко В. Рослинництво. Нові технології вирощування польових культур. 100 культур. Львів 2020.